

РЕШЕНИЕ

№ 726

гр. София, 28.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 5-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на четиринадесети ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Величка Борилова

Членове: Зорница Гладилова
Мария Райкинска

при участието на секретаря Павлина Ив. Христова
като разгледа докладваното от Величка Борилова Въззивно търговско дело
№ 20231001000019 по описа за 2023 година

взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.258 и сл. ГПК и е образувано по две въззивни жалби, съответно от „Минерали индустриали“ООД, чрез адв.К. и от „Булгар Минерали Стрелча“АД /н/, чрез синдика И. К. - и двете насочени против Решение № 261512/17.11.2021 г., постановено по т.д.н. № 2635/2019 г. по описа на СГС, ТО, с което е отхвърлена молбата на „Булгар минерали Стрелча“АД /н/, с присъединен кредитор „Минерали индустриали“ООД за откриване на производство по несъстоятелност по отношение на „Ватия“АД, поради неплатежоспособността и свръхзадължеността му.

Въззивникът „Булгар минерали Стрелча“АД /н/ е подал и частна жалба по реда чл.248 ГПК срещу Определение № 261043/06.04.2022 г., с което е оставена без уважение молбата му за изменение на постановеното първоинстанционно решение в частта му относно разносните за адвокатско възнаграждение на „Ватия“АД.

И в двете въззивни жалби са наведени доводи за неправилност на обжалвания съдебен акт, като постановен при съществено нарушение на съдопроизводствените правила /едностранчива и превратна преценка на приобщените по делото доказателства/, в нарушение на материалния закон - ТЗ в нормите му, касаещи предпоставките за откриване производство по несъстоятелност спрямо неплатежоспособен/свръхзадължен търговец, както и за необоснованост.

По подробно изложени съображения в подкрепа на всяко една от оплакванията се иска от настоящата инстанция да постанови решение, с което да отмени обжалваното и като констатира неплатежоспособността/ свръхзадължеността на „Ватия“АД - да открие производство по несъстоятелност спрямо посоченото дружество.

В депозираните отговор и по двете въззивни жалби насрещната страна оспорва наведените в тях доводи за неправилност на обжалваното решение.

В частната жалбата, насочена против постановеното по реда на чл.248 ГПК

определение от първоинстанционния съд, се поддържа неправилност на същото, поради постановяването му при съществено нарушение на съдопроизводствените правила, изразяващи се в едностранно и превратно тълкуване на приобщените доказателства, касаещи сторените от страна на „Ватия“ АД разноски за производството по делото пред първоинстанционния съд.

По изложените подробни оплаквания в тази насока е поискано от настоящата инстанция да отмени обжалваното определение и по същество да постанови уважаване на искането на страната за оставяне без уважение искането на длъжника в производството за присъждане в негова полза на сторени по делото разноски. присъждане на сторените от нея разноски по делото.

Тези оплаквания се оспорват в отговора на насрещната страна по частната жалба с доводи, че съдът е преценил всички налични доказателства, и във връзка с тях е приложил точно относимия към спорния въпрос материален и процесуален закон.

Софийският апелативен съд в решаващия състав, след като се запозна с първоинстанционно дело, констатира следното:

СГС е бил сезиран с молба по реда на чл.625 ТЗ от „Булгар Минерали Стрелча“ АД (в несъстоятелност), чрез синдика И. К. в която са изложени твърдения, че с „Ватия“ АД са били в търговски отношения, по повод на които ответното дружество не платило свои задължения на падежа.

Поддържано е въз основа на издаден изп.лист по гр.д. № 494/2015 г. на АС Пловдив за тези вземания е било образувано изп.д. № 20168480401238 на ЧСИ Р. А., с район на действие СГС, което е било прехвърлено на ЧСИ Ш. Д., с район на действие - ОС Благоевград и образувано под ново изп. дело № 201879604011012. По същото НАП се присъединил като взыскател с вземане в размер 266 000 лв.

Поддържано е ответникът да е длъжник на молителя за сумата от 124 931, 24 лв. главница, като задължението му произтичало от договор за доставки, по конкретно посочени фактури, всички издадени в периода 2010 г. - 2011 г. и предмет на висящо т.д. № 2214/2014 г. на СГС, ТО. Същите били осчетоводени и включени в дневниците за покупки по ЗДДС при длъжника.

Предвид изложеното молителят твърди да има изискуеми вземания към длъжника за посочените сумите от деня на съставянето на фактурите, която дата съвпадала с датата на доставките, откогато му се дължи и лихва за забавеното им плащане.

Твърди длъжникът да е изпаднал в неплатежоспособност още през 2010 г., от който период отчита ежегодно загуба от дейността си и от 01.04.2010 г. не е в състояние да изпълнява свои задължения по търговски сделки.

От същата дата ответното дружество било и свръхзадължняло, тъй като притежаваните от него активи били трудно продаваеми и счетоводната им стойност не покривала краткосрочните и дългосрочните задължения на длъжника.

Сочи се, че през последните три години дружеството реализирало приходи от продажби в размер под 3 000 лв. годишно, имало само един служител, нямало никакви парични потоци и не било в състояние да извърши никакви плащания по огромните си по размер задължения и спрямо плащанията.

Само краткосрочните му задължения били в размер на 2 093 000 лв., към които следвало да се добавят 78 000 лв. публичноправни задължения. В посочените задължения не били осчетоводени горепосочените задължения към дружеството-молител, както и значителна част от задълженията към НАП, които според справките по изпълнителните дела против ответника били в значителен размер.

Така „Ватия“ АД не било в състояние и не било изпълнило задълженията си към молителя и останалите си кредитори.

Освен защото не изпълнявало свои изискуеми задължения, установени по съдебен ред, предмет на принудително изпълнение по посочените по-горе изпълнителни дела, неплатежоспособността на ответното дружество била налице и на основание разпоредбата на чл.608 ал.4 ТЗ, тъй като в продължение на много повече от шест месеца след

получаването на съобщенията за доброволно изпълнение по цитираните по-горе изпълнителни дела, а именно - считано от 06.04.2017 г., не платило задълженията си по тях.

Предвид на тези доводи е поискано от съда да постанови решение, с което да обяви неплатежоспособността и свръхзадължението на „Ватия„АД с начална дата 01.04.2010 г. /следваща падежа на фактура № 42/31.03.2010 г./; да назначи временен синдик и насрочи първо събрание на кредиторите. Поискано е по реда на чл. 635 ал.2 ТЗ съдът да лиши представляващите „Ватия„ АД да управляват и да се разпореждат с имуществото, като предостави това право на временния синдик, защото с действията си длъжникът застрашава интересите на кредиторите.

С определение от 06.01.2020 г. първоинстанционният съд е допуснал присъединяването на „Минерали индустриали“ООД като молител в производството на основание чл.694, ал.4 ТЗ.

В отговора си по молбата ответното дружество е оспорило твърденията в нея и поддържа на първо място нейната недопустимост, поради липсата на правен интерес у молителя от производството, поради възможността му да се удовлетвори по реда на индивидуално принудително изпълнение. Не оспорва фактът „Булгар Минерали Стрелча“АД /н/ да е носител на парично вземане спрямо „Ватия“АД за сумата от 124 931, 24 лв. но твърди, че към момента на предявяване на молбата същото дружество не е кредитор на ответника, т.к. съгласно договор за заместване в дълг от 01.04.2014 г. сключен между сключен между „Булгар Минарали Стрелча“АД, „Ватия“ АД, „Геоминерал“АД и „Фърст Майнинг Инвестмънт Груп“ LLC - САЩ , всички задължения на „Ватия“АД към молителя по посочените в молбата фактури били поети от посоченото дружество от САЩ, а „Ватия“АД изцяло било освободено като длъжник.

Оспорило е твърденията да са налице данни за постоянни, тежки и задълбочаващи се затруднения в дейността на ответното дружество, вкл. и за временни такива.

Поддържа се „Ватия“АД да не изпитва затруднения с ликвидността, както и да разполага с достатъчно дълготрайни активи, годни да обезпечат вземанията на евентуалните му кредитори.

Оспорва се и молбата на „Минерали индустриали“ООД с аргумент за нейната недопустимост, поради липса на процесуална легитимация на посоченото дружество като кредитор в производството, предвид че вземането му не произтича от търговска сделка. В условието на евентуалност се поддържа нейната неоснователност.

Решаваният състав на САС, в рамките на правомощията си по чл.269 ГПК, след като извърши служебна проверка за валидност и допустимост на първоинстанционното решение, съобрази доводите и възраженията на страните във връзка със събраните и пред настоящата инстанция доказателства, вкл. вземайки предвид оплакванията за неправилност на първоинстанционното решение, формулирани във въззивната жалба, приема следното:

И двете въззивни жалби са подадени в срока по чл.259, ал.1 ГПК, във вр. с чл.631 ТЗ, от молители-ищци в производството по несъстоятелност, надлежно процесуално легитимирани лице с правен интерес от обжалване на решението на СГС.

Последното е валидно и допустимо, като постановено по редовно предявена молба, от надлежен съдебен състав, в рамките на неговата правораздавателна власт и в съответната форма.

Разгледани по същество оплакванията за неговата неправилност настоящата въззивна инстанция намира за основателни, по следните съображения:

Нормите на чл.608 ТЗ, чл.630, ал.1 ТЗ и чл.631 ТЗ установяват в кумулативна даденост предпоставките на сложния фактически състав, чието наличие сочи на откриване на производството по несъстоятелност срещу търговец, а те са следните: 1/ да е налице искане за откриване на производство по несъстоятелност, изхождащо от кредитор по смисъла на чл.608, ал.1, т.1 ТЗ, респ. – чл.742, ал.1 ТЗ, от НАП за публично задължение към държавата или общините, свързано с търговската дейност на длъжника, или задължение по частно държавно вземане, както и от ИА "Главна инспекция по труда" при изискуеми и неизпълнени за повече от два месеца задължения за трудови възнаграждения към най-малко една трета от работниците и служителите на търговеца до компетентния за това съд,

определен по реда на чл.613 ТЗ; 2/ длъжникът да е търговец по смисъла на чл. 1 ТЗ; 3/ да е налице изискуемо задължение на длъжника по търговска сделка или публичноправно задължение към държавата и общините, свързано с търговската му дейност или задължение по частно държавно вземане; 4/ да е налице неплатежоспособност на длъжника по смисъла на чл.608 ТЗ /каквото състояние се поддържа в случая да е налице на първо място/, или свръхзадълженост /при условието на евентуалност/; 5/ затрудненията на длъжника да не са временни, а състоянието на неплатежоспособност да е обективно и трайно и имуществото на длъжника не е достатъчно за покриване на задълженията му при отчитане интересите на кредиторите /арг. от чл.631 ТЗ/.

При преценка на ангажираните и пред двете инстанции доказателства решаващият състав приема по отношение наличието на посочените предпоставки следното:

По спорния въпрос дали „Минерали индустриали“ООД е кредитор на длъжника „Ватия“АД с парично вземане, породено от или отнасящо се до търговска сделка, включително нейната действителност, изпълнение, неизпълнение, прекратяване, унищожаване и разваляне, или последиците от прекратяването ѝ - т.е. дали е надлежно активно легитимиран по реда на чл.625 ТЗ.

В хода на цялото производство по делото, от конституирането му по реда на чл.625, ал.4 ТЗ от първоинстанционния съд до приключване на съдебното дирене пред въззивната инстанция въззивникът „Минерали индустриали“ООД е поддържал да е кредитор на длъжника „Ватия“АД с парично вземане, произтичащо от присъдени с влязло в сила съдебно решение /по т.д. № 17/2013 г. по описа на ОС Пазарджик/ съдебни разноси, за които се снабдило с изп.лист и образувало изпълнително дело.

От приложеният препис от Решение № 64/22.05.2015 г. по цитираното т.д. № 17/2013 г. на ОС Пазарджик се установява, че същото е постановено по предявени отрицателни установителни искове с правно основание чл.694, ал.1, във вр. с ал.3 ТЗ и с него по предявен от „Минерали индустриали“ ООД против „Булгар Минерали Стрелча“ АД /н/и „Ватия“ АД за установяване несъществуване на прието в производството по несъстоятелност вземане на „Ватия“ АД, включено в списъка на приетите вземания с определението по чл.692 ал.4 от ТЗ. Т.к. исковете са били уважени, в полза на ищеца са присъдени и разноси по делото, дължими от двамата ответници по равно.

Гореустановеното предпоставя еднозначно присъединеният молител „Минерали индустриали“ООД да е кредитор на „Ватия“АД с парично вземане, но не се установява същият да има качеството на кредитор по смисъла на чл. 608, ал.1, т.1 ТЗ - с парично вземане, породено от или отнасящо се до търговска сделка, включително нейната действителност, изпълнение, неизпълнение, прекратяване, унищожаване и разваляне, или последиците от прекратяването ѝ.

По въпроса относно правния характер на вземането за съдебни разноси е налице последователна практика на съдилищата, съобразно която същото е самостоятелно вземане по облигационно правоотношение, регламентирано от процесуалния закон в нормата му на чл. 78 ГПК. Отговорността за съдебни разноси има извъндоговорен характер - по повод осъществяването на едно процесуално правоотношение, и с нейните предели, лимитирани до поправяне на вредите, причинени от неоснователно предизвикан правен спор се приема, че по своето правно естество същата представлява по-скоро деликтна отговорност, която обаче се различава от отговорността по чл. 45 ЗЗД.

Приема се в тази връзка, че за разлика от отговорността за непозволено увреждане отговорността на разноси е обективна /безвиновна/, освен ако по исков ред не се установи злоупотреба с право, т.е. ако недопустимият или неоснователен иск е предявен недобросъвестно с цел да увреди ответника.

И в двете хипотези обаче отговорността за разноси не е свързана с предмета на спора, а с неговия изход - страната, чийто иск е отхвърлен или производството, по чийто иск е прекратено, дължи на ответната страна всички направени от нея съдебни разноси по делото.

Като изцяло се присъединява към така възприетото разбиране и го споделя, решаващият състав приема в казуса за неоснователно твърдението на въззивника „Минерали

индустриали“ООД вземането му за съдебни разноски да го легитимира надлежно като молител по реда на чл.625 ТЗ, т.к. присъдените в негова полза разноски по т.д. № 17/2013 г. по описа на ОС Пазарджик не са свързани с търговска сделка.

В случая източника на отговорността за разноски е съдебното решение, а основанийето - уважаването на предявения иск. Следователно и присъждането им е резултат от развитието на едно процесуално правоотношение и няма връзка с търговските отношения между страните. Тази отговорност е функция на процесуалното поведение на страните и цели да обезщети ищеца, чийто иск е уважен като основателен, за направените разходи по водене на делото.

По изложените съображения въззивната инстанция приема, че присъединеният молител „Минерали индустриали“ООД няма качеството кредитор на „Ватия“АД по търговска сделка по смисъла на чл. 608, ал.1, т.1 ТЗ и респ. - не е активно легитимиран да претендира откриване на производство по несъстоятелност на ответното дружество.

Липсата на активна материално-правна легитимация води до неоснователност на молбата му по чл. 625 ТЗ, поради което не е необходимо да се обсъждат доказателствата за финансово-икономическото състояние на ответното дружество.

Последното, предвид че по арг. от чл.625 ТЗ активната легитимация на молителя е основна предпоставка за уважаване на молбата за откриването на производство по несъстоятелност по отношение на търговеца, т.к. материалният закон е предоставил изрично и само на точно определени субекти правото да искат от съда откриване на производство по несъстоятелност по отношение на длъжника им.

При недоказаност на процесуалната легитимация на кредитора последицата е отхвърляне на молбата независимо от установеното по делото икономическо състояние на ответника /Решение № 70 от 25.08.2014 г. по т. д. 3560/2013 г. по описа на ВКС, ТК, I т.о., Решение № 64 от 23.03.2010 г. по т. д. 959/2009 г. по описа на ВКС, ТК, II т.о, Определение № 88/19.02.2020 г. на ВКС по т.д. № 2906/2019 г., II т.о, Определение № 88 от 22.02.2018 г. на ВКС по т. д. № 2342/2017 г., I т. о., ТК, Определение № 639 от 13.11.2014 г. на ВКС по т. д. № 2306/2014 г., II т. о./.

За разлика от първоинстанционния съд, според решаващия въззивен състав такъв извод по отношение на другия молителят-въззивник - „Булгар Минерали Стрелча“АД /н/ не може да се изведе, като счита същият да кредитор на длъжника „Ватия“АД с парични вземания, породени от търговски сделки.

Горният факт освен че се установява безспорно от приобщените по делото доказателства, сочещи между страните да са налице влезли в сила съдебни решения, установяващи със сила на пресъдено нещо неизпълнение от страна на „Ватия“АД на задължения по търговски сделки /договори за търговска покупко-продажба/ по отношение на „Булгар Минерали Стрелча“АД /н/ - влязлото в сила решение № 625/24.04.2020 г. по т.д. № 2214/2014 г. по описа на СГС, ТО, както и Решение № 47/15.04.2015 г. по т.д. № 47/2014 г. по описа на ОС Пазарджик, не се оспорва и от самия длъжник в отговора по молбата по реда на чл.625 ТЗ, като е признат изрично за сумата от 124 931, 24 лв.

Така независимо от първоначално поддържаното възражение за липса на активна легитимация по чл.608, ал.1, т.1 ТЗ в лицето на този кредитор, с аргумент за наличието на сключено споразумение за встъпване в дълг, въз основа на който дружеството „Фърст Майнинг Инвестмънт Груп“ LLC - САЩ е встъпило в дълга на „Ватия“АД към „Булгар Минерали Стрелча“АД /н/, поради което и последния не бил кредитор с парични вземания спрямо въззиваемия търговец, фактът „Булгар Минерали Стрелча“АД /н/ да е кредитор с парично вземане, установено въз основа на влезли в сила съдебни решения по същество не се оспорва от длъжника освен в отговора по молбата, така и към момента на приключване на устните състезания по делото /писмените бележки по съществото на спора, депозиращи пред настоящата инстанция/.

В обобщение - при наличието на влезли в сила съдебни решения, установяващи си сила на пресъдено нещо кредиторското качество с парични вземания по търговски сделки на молителя спрямо длъжника, последният оспорва активната легитимация на „Булгар Минерали Стрелча“ АД да води производство по чл.625 ТЗ поради наличие на вече

образувани и висящи изпълнителни процеси за принудително събиране на тези вземания.

Възражението в горната насока е несъстоятелно, предвид ирелевантността на този факт за предмета на производството по чл.625 ТЗ, който има за предмет установяване на обективния факт на неплатежоспособност/свръхзадълженост на длъжника като обективно състояние, а не възможността на кредиторите му да се удовлетворят индивидуално от негово имущество при висящо индивидуално принудително изпълнение.

Аргумент в подкрепа на извода за неоснователност на въведеното възражение следва да се почерпи и от нормата на чл.608, ал.4 ТЗ, установила презумпцията за неплатежоспособност на търговец с образувано спрямо него изпълнително производство за изпълнение на влязъл в сила акт на кредитора, подал молба по чл. 625, ако вземането е останало изцяло или частично неудовлетворено в рамките на 6 месеца след получаване на поканата или на съобщението за доброволно изпълнение.

Посочената разпоредба, по разбирането на настоящия състав, изрично очертава активната легитимация по реда на чл.625 ТЗ в лицето на кредитор, снабдил се с изпълнителен титул въз основа на влязъл в сила съдебен акт и образувал изп.производство за удовлетворяване на вземанията си, като въпросът дали последните са били удовлетворени в рамките на шест месеца от получаване на поканата за доброволно изпълнение е въпрос по съществото на спора.

При изричното позоваване на презумпцията по чл.608, ал.4 ТЗ от страна на въззивника „Булгар Минерали Стрелча“АД, решаващият състав съобрази следното:

Фактическият състав на обсъжданата правна норма предпоставя установяването в кумулативна даденост на следните предпоставки: 1/ наличие на образувано изпълнително производство, по което кредиторът има качеството на вискател; 2/ актът, с който се установява вземането на кредитора, предмет на удовлетворяване в изпълнението, да е влязъл в сила; 3/ вземането на кредитора да е останало неудовлетворено (изцяло или частично), след изтичане на 6 месеца от получаване на поканата или на съобщението за доброволното му изпълнение; 4/ кредиторът да е молител по см. на чл. 625 ТЗ, съответно присъединен кредитор по чл. 629, ал. 4 ТЗ, извеждащ активната си легитимация именно въз основа на неудовлетвореното, въпреки индивидуалното изпълнение безспорно вземане по чл. 608, ал. 1, т. 1 ТЗ.

Приобщените по делото доказателства установяват молителят-въззивник „Булгар Минерали Стрелча“АД да е носител на съдебно удостоверено вземане по влязлото в сила Решение № 47/15.04.2015 г. по т.д. № 47/2014 г. по описа на ОС Пазарджик, потвърдено изцяло с Решение № 107/30.03.2016 г. по т.д. № 494/2015 г. по описа на АС Пловдив, недопуснато до касационно обжалване с Определение № 95/14.02.2017 г. по т.д. № 1542/2016 г. на ВКС, ТК, II т.о.

Въз основа на издадения изпълнителен лист от АС Пловдив по цитираното дело е било образувано изп.д. № 20168480411238 по описа на ЧСИ Р. А., прехвърлено в следствие при няколко ЧСИ с район на действие - ОС Благоевград /Ш. Д. и М. К./, като последно е образувано под № 20198900400611 при ЧСИ Б. В. - № *** от РКЧСИ. По това изп.дело молителят „Булгар Минерали Стрелча“АД /н/ е вискател /впоследствие като вискател е присъединена и НАП, с вземане от 266 000 лв./.

Съобразно служебно събраните по делото доказателства относно стадия, на който се намира изп.д. под № 20198900400611 при ЧСИ Б. В. - № *** от РКЧСИ установи се същото да е висящо към 19.04.2023 г., към който момент, според удостоверение изх.№ 04072/19.04.2023 г. са проведени действия по принудително изпълнение и са продадени общо 5 недвижими имота, подробно описани.

Делото е все още висящо, като вземането на вискателя „Булгар Минерали Стрелча“АД /н/ не е удовлетворено.

При гореустановеното и т.к. последният е основал легитимацията си в настоящото производство и на осн.чл.608, ал.4 ТЗ посоченото вземане, останало неудовлетворено в рамките на повече от 6 /шест/ месеца от уведомяване на длъжника /първото изп.д. е образувано преди повече от седем години, а твърдението на въззивника длъжника да е получил покана за доброволно изпълнение на 06.04.2017 г. не е оспорва от последния/

решаващият състав приема за установени всички кумулативни предпоставки, посочени в разпоредбата на чл. 608, ал. 4 от ТЗ.

За пълнота на изложеното следва да се добави, че самият длъжник не само не ангажира никакви доказателства за оборване презумпцията по чл.608, ал.4 ТЗ, но и както вече се отбеляза, не оспорва факта относно наличието на образувани и висящи изпълнителни дела към момента на приключване на устните състезания по делото пред настоящата инстанция, инициирани от „Булгар Минерали Стрелча“АД, изтиквайки този факт като причина за делегитимацията на последния като кредитор по смисъла на чл.625 ТЗ.

По въведеното основание за неплатежоспособност по чл. 608, ал. 3 от ТЗ, чрез изрично позоваване на презумпцията, установена и в тази правна норма от страна на молителя с парично вземане по търговски сделки, респ. - възраженията за липса на трайно и необратимо състояние на обективна невъзможност на дружеството да изпълнява задълженията към кредиторите си.

Във връзка с тях решаващият състав съобрази даденото тълкуване на касационната инстанция в редица актове /Решение № 46/20.04.2021 г. по т. д. № 1267/2020 г. на ВКС, ТК, II т. о., Определение № 582 от 25.07.2023 г. на ВКС по т. д. № 506/2023 г. и др./, съобразно което в разпоредбата на чл. 608, ал. 3 ТЗ е предвидена оборима презумпция за неплатежоспособност в случаите, когато длъжникът е спрял плащанията, вкл. и когато е платил изцяло или частично вземания на определени кредитори.

Прието е обаче, че предвидените в чл. 608, ал. 3 и ал. 4 от ТЗ оборими презумпции за неплатежоспособност, не освобождават съда от задължението да изследва какво е обективното финансово-икономическо състояние на длъжника към момента на приключване на устните състезания по делото, предвид че презумпцията за неплатежоспособност размества доказателствената тежест относно състоянието на неплатежоспособност и възлага на длъжника да докаже, че е способен да изпълнява задълженията си към кредиторите. В този смисъл и спирането на плащанията е правнорелевантно за несъстоятелността, само ако е последица от трайната, обективна невъзможност на търговеца да изпълнява задълженията си.

Посочено е още, че оборимостта на презумпциите, предвид особените процесуални правила в производството по несъстоятелност досежно служебното начало, ще имат практическо значение при липса на достъп до документация, или липса на такава, въз основа на която да се установи действителното икономическо състояние и имуществото на предприятието на длъжника.

Отнесени към настоящия казус посочените разяснения предпоставят от фактическо и правна страна следното:

Изслушаните съдебно-икономически експертизи както от първоинстанционния съд, така и от настоящата въззивна инстанция, дават заключение финансовото икономическо състояние на длъжника за периода 2010 г. - 2022 г. на база показателите за финансова автономност и задлъжнялост да обосновават извод в насока, че същият е в състояние да обслужва паричните си задължения /текущи и нетекущи/, финансовите му затруднения произтичат от нивото на задлъжнялост, което е малко над общо приетата норма и имат временен характер.

Решаващият въззивен състав счита обаче, че не следва да възприема безкритично крайните изводи на експертизите, както и че е необходимо да се извърши корективно тълкуване на изнесените от тях данни относно стойността и структурата на активите и пасивите на „Ватия“АД /най-вече краткотрайните/, вкл. списъците с краткосрочни вземания - длъжниците и размера им, респ. - показателите ликвидност и финансова автономност и задлъжнялост.

Горното, доколкото обективното икономическо състояние на неплатежоспособността към момента на приключване на устните състезания пред настоящата инстанция следва да се прецени с оглед записванията, основани на възприетите принципи от Закона за счетоводството /ЗСч/ по отношение воденото счетоводство от длъжника, както и въз основа на обективен финансов анализ на същите и останалите налични данни по делото, даващи

възможност да се извърши необходимата преценка относно редовността на воденото счетоводство.

Специалният закон - ЗСч е въвел като основни свои принципи всеобхватност, достоверност, документална обоснованост и хронологичност на счетоводството, от което следва, че търговските дружества са длъжни да водят своето счетоводно отчитане при спазване на тези принципи, като своевременно и вярно отразяват всички права и задължения, въз основа на които може да се направи извод за тяхната платежоспособност.

Въз основа на съвкупния анализ на приобщените по делото доказателства решаващият състав приема в казуса отразените активи и задължения от страна на длъжника в счетоводните му записвания да не са съобразени с принципа на достоверност и документална обоснованост.

Горният извод следва от обстоятелствата, че вкл. изслушаната в хода на въззивното производство експертиза не е дала категоричен отговор на този въпрос, от една страна, а от друга - извършеният самостоятелен анализ доказателствата по делото от решаващия състав констатира наличието на счетоводни записвания - вземания и задължения, които не са отразени вярно.

Така според заключението, дадено от вещото лице З. Д., анализът на представените баланси на длъжника за периода 2010 г. - 2022 г. сочи преобладаващи в активите на дружеството да са краткосрочните, в частност - краткосрочни вземания, за разлика от баланса към 2010 г., в който преобладаващи са дългосрочните такива.

Според списъка на краткосрочните вземания, отразени счетоводно обаче най-голям дял са тези от свързани с длъжника лица /справката в ТР установява действителен собственик на „Ватия“ АД и на „Булмарин инженеринг“ АД да е едно и също лице/, от една страна, а от друга - вземането от „Булмарин инженеринг“ АД е отразено като възникнало по договор от 2020 г., респ. - анекс към него и към 2022 г. вече е със срок над една година - т.е. не е краткосрочно.

Отделно от това вземането към Фърст Майнинг Инвестмънт груп е отразено като възникнало към 2018 г., а през 2022 г. е сключено единствено споразумение за прихващане по насрещни задължения на двамата търговци. От горния факт следва, че след 2019 г. това вземане вече няма характера на краткосрочно, въпреки че е отразено като такова в счетоводството на длъжника /така и поясненията на вещото лице в о.с.з. от 27.04.2023 г./.

Следователно голяма част от краткосрочните вземания - тези в размер на 1 389 371,24 лв. обективно нямат характера на краткосрочни /така и поясненията на вещото лице/. По идентичен начин стои и въпросът с вземанията от „Булгар Мини инженеринг“ и „Гео Минерал“, имащи за основание сделки, осъществени в периода 2020 г. - 2021 г., който в края на 2022 г. вече не са били краткосрочни.

На отделно основание установи се от приобщените по делото писмени доказателства и заключението на изслушаната експертиза, че задълженията на „Ватия“ АД към въззивникът „Булгар Минерали Стрелча“ АД /н/, вкл. и тези, признати за установени по основание и размер от коментираните по-горе съдебни решения изобщо не са осчетоводени от длъжника. По същия начин не е отразено и вземането на „Минерали индустриали“ ООД. Вярно е, че по делото се установи същото да не произтича от търговска сделка, който факт обаче не го делегитимира като парично задължение, които следва да се отразят счетоводно, още повече, че също се основава на влязъл в сила съдебен акт и за принудителното му събиране е образувано изп.д. № 110/2017 г. по описа на ЧСИ В. Ц..

Що се отнася до коментирания от експертизата Договор за заместване в дълг от 01.04.2011 г., според който „Ватия“ АД е заместен в задълженията си към кредитора „Булгар минерали Стрелча“ АД /н/ до размер на 426 812,64 лв., от представените по делото две влезли в сила съдебни решения - № 625/24.04.2020 г. по т.д. № 2214/2014 г. по описа на СГС, ТО и № 47/15.04.2015 г. по т.д. № 47/2014 г. по описа на ОС Пазарджик се установява същото да е прието за недействително. Последният факт обаче също не е намерил счетоводно отразяване, чрез посочване на действителния кредитор. Независимо от това експертизата е категорична, че според взетото предвид от нея извлечение от счетоводните отразявания при „Булгар Минерали Стрелча“ АД /н/, плащане по вземането му не е

получено. Този факт не се оспорва от длъжника.

Поради изложено се налага извод, че счетоводните регистри на въззиваемото дружество са нередовно водени и нямат доказателствена стойност, респ. - не отразяват реално финансовото му състояние досежно възможността му относно релевантния за настоящето производство факт да разполага с имущество, достатъчно за покриване на задълженията му без опасност за кредиторите.

В частта, установяваща релевантните за предмета на производството факти, че паричните потоци на дружеството длъжник за периода 2021 г. - 2022 г. са нулеви /така вкл. поясненията в о.с.з./, както и че във връзка с образуваните общо четири изпълнителни дела за принудително събиране на индивидуални вземания на кредитори срещу него разплащателните му сметки са били блокирани, решаващият състав кредитира заключението на изслушаната експертиза във въззивното производство. Възприема като релевантни и поясненията на вещото лице в насока извършените от него справки да са установили наличните задължения на „Ватия“ АД към НАП по образуваните дела за принудително събиране на публични вземания да са платени от трето по делото лице - друго дружество, на което е било възложено да извършва тази дейност, като в края на всяка една година е правена рекапитулация на вземания и задължения и са уточнявани взаимоотношенията с това дружество.

Независимо че поради процесуалното бездействие на въззивниците /незаплащане на определения от съда депозит за изготвяне на допълнително поставените задачи към експертизата/ не се установиха действителните отношения между длъжника и споменатото трето лице, обективният факт длъжникът да не е разполагал с парични средства за заплащане на паричните му задължения към НАП и кредиторите по общо четирите броя изпълнителни дела срещу него решаващият състав приема за безсъмнено установен.

При гореизложеното следва, че длъжникът не обори успешно презумпцията по чл.608, ал.3 ТЗ, като анализът на доказателствата по делото установи същият да е неплатежоспособен - обективно не е в състояние с краткотрайните си активи да покрива краткосрочните си задължения към кредиторите.

Приема че с оглед установените нередовности и несъответствия във водената от него счетоводна отчетност показателите за ликвидност, които са водещи при преценката за неплатежоспособност, следва да се коригират с отчитане на реализируемостта на наличните краткотрайни активи до степен да отразяват достоверно способността дружеството да погасява с тези активи краткосрочните си задължения. И т.к. такива реални активи не се установиха следва, че тези показатели са нулеви.

След като дружеството на практика е преустановило извършването на самостоятелна търговска дейност в период за повече от седем години /първото изпълнително дело е образувано през 2016 г., след което сметките на дружеството са запорирани и то не отчита никакво движение на паричните си потоци/, част от задълженията му се поемат от други дружества без да е изяснено основанието за последното, вкл. няма данни да реализира приходи от търговска дейност, чрез които би било възможно да се разплаща с кредиторите си, а единствените притежавани парични средства са с незначителна стойност /5 000 лв. касова наличност/ друг обоснован извод, освен че длъжникът е неплатежоспособен, не може да бъде изведен.

Защитното му възражение, че състоянието на неплатежоспособност е несъвместимо с притежаваните от него дълготрайни материални активи, с пазарна стойност към 31.12.2022 г. 197 000 лв., не разколебава извода за неплатежоспособност.

Последователно се приема от съдебната практика дълготрайните материални активи да са предназначени да обслужват търговската дейност на длъжника, който не е доказал причина за участието им във формирането на коефициентите за ликвидност като икономически израз на неплатежоспособността. Използването им за погасяване на краткосрочни задължения предполага осребряване на активите, което е присъщо на ликвидационното производство и на производството по несъстоятелност, но не и на действащо търговско дружество.

Отделно от изложеното длъжникът не установи по делото затрудненията при обслужване на задълженията му към кредиторите да имат временен характер. Погасяването на част от задълженията към кредиторите му /данните за висящите общо три индивидуални принудителни изпълнения срещу него към момента на приключване на устните състезания по делото/ не е резултат от доброволно плащане, а последица от проведени принудителни изпълнения върху имущество /продажба на недвижими имоти/ на дружеството. Ето защо и способът, чрез който са погасени задълженията, не може да обоснове извод че затрудненията при разплащане с кредиторите са временни и преодолими и дружеството не се е намирало в състояние на неплатежоспособност.

По изложените съображения решаващият въззивен състав приема, че длъжникът „Ватия“ АД е в състояние на неплатежоспособност.

Относно началната дата на това състояние при установите данни счита, че проявлението на неплатежоспособността, разглеждана като обективно състояние на трайна неспособност на длъжника да погасява с краткотрайните си активи изискуемите задължения към всички кредитори по чл. 608, ал. 1 ТЗ, е започнало от началото на м.04.2010 г., и по-точно - 01.04.2010 г., към който момент е безсъмнено установено от влязлото в сила решение по т.д. № 2214/2014 г. на Софийски градски съд, ТО, че длъжникът има изискуемо парично задължение към „Булгар Минерали Стрелча“ АД /н/ по фактура № 42/31.03.2010 г., за което не се установи да е погасено и към момента.

Във връзка с гореизложеното решаващият състав съобрази, че изслушаните и пред двете инстанции експертизи са с опровергана доказателствена стойност касателно данните не само за реалното определяне на коефициентите на обща ликвидност, но и на датата, на която на практика длъжникът е извършил последното си плащане по отношение на някой от кредиторите си търговци /такива данни реално липсват/. При липса на други достоверни доказателства в обратната насока с оглед установеното от влезлите в сила съдебни решения и развитието на образуванияте във връзка с принудителното събиране на присъдените с тях вземания по образуванияте изп.дела се налага извод, че именно в началото на м.април 2010 г. е настъпило трайно влошаване на икономическото състояние на длъжника, в резултат на което същият е изпаднал в обективна невъзможност да покрива изискуемите си задължения с притежаваните краткотрайни активи и окончателно е спрял плащанията към част от кредиторите си - молителите в настоящето производство, а към други – НАП – са налице епизодични такива, дължащи се на предприето принудително изпълнение, за които са налице и безсъмнени данни да са извършени не с негови активи.

Въпреки заявените оспорвания от страна на длъжника същия не ангажира доказателства кога и спрямо кой от кредиторите му е извършил реално плащане на свое изискуем задължение.

В този смисъл и датата 01.04.2010 г. е най-сигурният момент, в който е настъпила неплатежоспособността, поради което тя следва да бъде определена за начална такава на неплатежоспособност на „Ватия“ АД.

Обсъдените доказателства установяват, че към посочената дата, както и към настоящия момент длъжникът все пак разполага с парични средства, достатъчни да покрият началните разноски за производството по несъстоятелност, поради което и решаващият състав приема, че не следва да прекратява дейността на предприятието на длъжника, като на същия се даде възможност да предприеме стъпки за неговото оздравяване. В този смисъл приема, че в случая не се установи да са налице предпоставките по чл.632, ал.1 ТЗ и след отмяна на първоинстанционното решение длъжникът не следва да се обявява в несъстоятелност, а на осн.чл.630, ал.1 ТЗ се обяви неговата неплатежоспособност с начална дата 01.04.2010 г., открие се производство по несъстоятелност спрямо него и се назначи временен синдик.

По отношение на заявеното в условието на кумулативност искане за обявяване свръхзадължеността на длъжника решаващият въззивен състав изцяло споделя доводите на първоинстанционния съд, че в случая предпоставки за последното не се установяват, като за избягване на излишното им приповтаряне препраща към тях по реда на чл.272 ГПК.

За пълнота и във връзка с поддържаното от въззивника кредитор с търговско вземане в производството следва да се допълни, че в дори корективното тълкуване на изслушаните

счетоводни експертизи изключват извод имущество на длъжника да не е достатъчно, за да покрие паричните му задължения.

С оглед изходът на спора пред настоящата инстанция решаващият състав приема за основателна частната жалба на въззивното дружество против постановеното по първоинстанционното дело определение по реда на чл.248 ГПК под № 261043/06.04.2022 г., на чл.248 ГПК, с което е оставена без уважение молбата му за изменение на постановеното първоинстанционно решение в частта му относно разноските за адвокатско възнаграждение на „Ватия“ АД.

При уважаване на молбата по реда на чл.625 ТЗ разноси на длъжника изобщо не се дължат, по арг. от чл.78, ал.1 ТЗ.

Мотивиран от изложеното, Софийският апелативен съд, ТО, 5-и състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 261512/17.11.2021 г., постановено по т.д.н. № 2635/2019 г. по описа на СГС, ТО, с което е отхвърлена молбата на „Булгар минерали Стрелча“ АД /н/, ЕИК 200117532, с присъединен кредитор „Минерали индустриали“ ООД за откриване на производство по несъстоятелност по отношение на „Ватия“ АД, ЕИК 831765981 поради неплатежоспособността и свръхзадължеността му и вместо него **ПОСТАНОВЯВА**:

ОБЯВЯВА НЕПЛАТЕЖОСПОСОБНОСТТА на „Ватия“ АД, ЕИК 831765981, със седалище и адрес на управление гр.София, р-н Изгрев, Комплекс ЕСТЕ, ул.“Самоков“ № 28И, представлявано от Г. С. С., като определя за начална дата на неплатежоспособността – 01.04.2010 г.

ОТКРИВА производство по несъстоятелност по отношение на Ватия“ АД, ЕИК 831765981, със седалище и адрес на управление гр.София, р-н Изгрев, Комплекс ЕСТЕ, ул.“Самоков“ № 28И, представлявано от Г. С. С..

НАЗНАЧАВА Е. Г. Т. с адрес: гр. ***, ул. „***“ № **, партер, тел. *****, e-mail: *****@gmail.com за временен синдик на Ватия“ АД, ЕИК 831765981, със седалище и адрес на управление гр.София, р-н Изгрев, Комплекс ЕСТЕ, ул.“Самоков“ № 28И, представлявано от Г. С. С., при възнаграждение в размер на 1 200 /хиляда и двеста/ лева месечно, като определя 3-дневен срок за встъпване в длъжност, считано от уведомяването му и го задължава да представи декларация, че отговаря на изискванията по чл.655 ТЗ и даде писмено съгласие.

УКАЗВА НА КРЕДИТОРИТЕ на „Ватия“ АД, ЕИК 831765981, със седалище и адрес на управление гр.София, р-н Изгрев, Комплекс ЕСТЕ, ул.“Самоков“ № 28И, представлявано от Г. С. С. да предявят писмено своите вземания пред съда по несъстоятелността в срок до един месец от датата на вписване в търговския регистър на решението за откриване на производството по несъстоятелност.

ОТМЕНЯ Определение № 261043/06.04.2022 г., постановено по т.д.н. № 2635/2019 г. по описа на СГС, ТО.

Решението подлежи на вписване в Търговския регистър при Агенцията по вписванията и на обжалване пред ВКС на РБългария в 14-дневен срок от вписването му. Жалбите срещу решението ще се считат връчени чрез обявяването на съобщение за постъпването им в Търговския регистър, като всяка заинтересована страна може да подаде отговор в 14-дневен срок от обявяването на постъпилата касационна жалба.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____